

Sag C-58/24

**Sammendrag af anmodningen om præjudiciel afgørelse, jf. artikel 98, stk. 1, i
Domstolens procesreglement**

Dato for indlevering:

26. januar 2024

Forelæggende ret:

High Court (Irland)

Afgørelse af:

21. december 2023

Sagsøgere:

NE

MY

HJ

XF

WB

UV

VK

JU

RJ

DZ

Indstævnte:

An Bord Pleanála

Minister for Housing, Local Government and Heritage

Irland

Attorney General

Procesdeltager:

Drumakilla Limited

Hovedsagens genstand

Domstolsprøvelse af lovligheden af en tilladelse til fravigelse, der har til formål at fremme den planlagte opførelse af boliger og dertil knyttede arbejder i Delgany i grevskabet Wicklow i Irland.

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 16, stk. 1, i Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (EFT 1992, L 206, s. 7) og artikel 11 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92/EU af 13. december 2011 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet (EUT 2012, L 26, s. 1), for så vidt som den vedrører denne bestemmelse.
- 2 Retsgrundlaget for forelæggelsen er artikel 267 TEUF.

Præjudicielle spørgsmål

- 3 Følgende fem spørgsmål er blevet forelagt til præjudiciel afgørelse:
  - »1) Indebærer artikel 11 i direktiv 2011/92, sammenholdt med princippet om vid adgang til klage og domstolsprøvelse i henhold til Århuskonventionens artikel 9, stk. 2, i en sag hvor et projekt som omhandlet i artikel 1, stk. 2, litra a), i direktiv 2011/92, som er genstand for en ansøgning om byggetilladelse («den primære tilladelse»), ikke kan gennemføres, før bygherren har opnået en anden tilladelse («den sekundære tilladelse»), og hvor den myndighed, der har kompetence til at meddele den primære tilladelse til et sådant projekt, bevarer muligheden for at vurdere projektets indvirkninger på miljøet strengere, end dette skete i den sekundære tilladelse, at en sådan sekundær tilladelse (hvis den udstedes før den primære tilladelse) skal betragtes som om, at den er omfattet af byggetilladelsesproceduren i forbindelse med andre formål end de spørgsmål, der skal undersøges eller vurderes i henhold til direktiv 2011/92, enten generelt, eller i tilfælde hvor den sekundære tilladelse er en afgørelse, der er vedtaget i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 92/43, og hvorved en bygherre indrømmes tilladelse til at fravige de gældende foranstaltninger på området for beskyttelse af arter med henblik på at gennemføre projektet?
  - 2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, indebærer artikel 11 i direktiv 2011/92, sammenholdt med princippet om vid adgang til klage og

domstolsprøvelse i henhold til Århuskonventionens artikel 9, stk. 2, da, at nationale regler om den dato, hvor fristen for at anfægte gyldigheden af en afgørelse, der er vedtaget i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 92/43 («den primære tilladelse») begynder at løbe, skal fortolkes således, at den er til hinder for, at fristen begynder at løbe før datoen for meddelelsen af den pågældende byggetilladelse («den primære tilladelse»), enten generelt eller i et tilfælde, hvor:

- i) projektet er blevet underkastet en undersøgelse i hvert enkelt tilfælde som omhandlet i artikel 4, stk. 2, litra a), i direktiv 2011/92, og/eller
- ii) afgørelsen i henhold til artikel 4, stk. 5, med henblik på den primære tilladelse blev truffet, efter at den sekundære tilladelse var meddelt, og samtidig med afgørelsen om den primære tilladelse, og/eller
- iii) proceduren til anfægtelse af gyldigheden af den sekundære tilladelse ikke indeholder nogen grund til anfægtelse af den relevante primære tilladelse med henvisning til den påståede ugyldighed af den sekundære tilladelse, og/eller
- iv) ansøgeren undlader at anmode om forlængelse af fristen for anfægtelse af den sekundære tilladelse, hvilket i henhold til national ret er en betingelse for forsinket anfægtelse, hvis der ikke findes nogen EU-regler, der fastsætter det modsatte?

3) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, og såfremt det andet spørgsmål generelt besvares benægtende, indebærer direktiv 2011/92, sammenholdt med artikel 47 i chartret om grundlæggende rettigheder og/eller princippet om vid adgang til klage og domstolsprøvelse i henhold til Århuskonventionens artikel 9, stk. 2, da, at en frist i henhold til en medlemsstats nationale ret for at anlægge et søgsmål for at gøre en ret gældende i henhold til dette direktiv med rimelighed skal kunne forudsiges, men ikke behøver at være udtrykkeligt nævnt i lovgivningen i overensstemmelse med artikel 11, stk. 2, i direktiv 2011/92 og/eller i praktiske oplysninger om adgang til klage og domstolsprøvelse, som stilles til rådighed for offentligheden i henhold til artikel 11, stk. 5, i direktiv 2011/92, og/eller endeligt fastlagt i national retspraksis, således at svaret på det andet spørgsmål ikke påvirkes af den omstændighed, at der i en medlemsstats nationale ret er fastsat en forudsigelig frist af generel karakter, som finder anvendelse på søgsmål, der henhører under offentlig ret i almindelighed, herunder anlæggelse af et søgsmål til prøvelse af en afgørelse, der er vedtaget i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 92/43, og som giver bygherren tilladelse til at fravige de gældende foranstaltninger på området for beskyttelse af arter med henblik på at gennemføre projektet, selv om dette er implicit snarere end eksplicit i den pågældende nationale ret?

4) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, og enten det andet spørgsmål besvares bekræftende, eller det tredje spørgsmål besvares benægtende, indebærer artikel 16, stk. 1, i direktiv 92/43 da, at en kompetent myndighed ikke kan konkludere, at der ikke findes »nogen anden brugbar løsning« på en afgørelse, der giver en bygherre tilladelse til at fravige de gældende foranstaltninger på området for beskyttelse af arter med henblik på at gennemføre et projekt som omhandlet i artikel 1, stk. 2, litra a), i direktiv 2011/92, medmindre den kompetente myndighed rent faktisk undersøger brugbare løsninger såsom alternativ placering eller design eller afvisning af anmodningen om fravigelse?

5) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, og enten det andet spørgsmål besvares bekræftende, eller det tredje spørgsmål besvares benægtende, indebærer artikel 16, stk. 1, i direktiv 92/43 da, at en kompetent myndighed ikke kan konkludere, at det er »for at beskytte vilde dyr og planter og bevare naturtyperne« at udstede en afgørelse, der giver en bygherre tilladelse til at fravige de gældende foranstaltninger på området for beskyttelse af arter med henblik på at gennemføre et projekt som omhandlet i artikel 1, stk. 2, litra a), i direktiv 2011/92, medmindre en vis beskyttelse skabes af selve fravigelsen og ikke af afbødende foranstaltninger, der træffes for at reducere eller kompensere for den skade, der forårsages af de foranstaltninger, der tillades i henhold til afgørelsen om fravigelse?»

EU-retten

- 4 Artikel 16, stk. 1, i direktiv 92/43 fastsætter, at hvis der ikke findes nogen anden brugbar løsning, og fravigelsen ikke hindrer opretholdelse af den pågældende bestands bevaringsstatus i dens naturlige udbredelsesområde, kan medlemsstaterne fravige foranstaltningerne på området for beskyttelse af arter, der er fastsat i dette direktiv, på visse betingelser, herunder hvis fravigelsen indrømmes for at beskytte vilde dyr og planter og bevare naturtyperne.
- 5 Artikel 6 i direktiv 2011/92 indeholder de grundlæggende bestemmelser om offentlig deltagelse i beslutningsprocedurer på miljøområdet.
- 6 Artikel 11 i direktiv 2011/92 fastsætter regler om prøvelse af afgørelser, der er omfattet af offentlighedens deltagelse i henhold til direktivet. I henhold til artikel 11, stk. 1, sikrer medlemsstaterne inden for rammerne af deres relevante nationale lovgivning, at medlemmer af den berørte offentlighed, som har tilstrækkelig interesse eller som gør gældende at en rettighed er krænket, har adgang til ved en domstol eller et andet uafhængigt og upartisk ved lov nedsat organ at få prøvet den materielle og processuelle lovlighed af sådanne afgørelser. Artikel 11, stk. 2, fastsætter, at medlemsstaterne afgør, på hvilket stadium der kan rejses indsigelse mod afgørelser, handlinger eller undladelser. I henhold til artikel 11, stk. 5, sikrer medlemsstaterne, at praktiske oplysninger om adgang til klage og domstolsprøvelse stilles til rådighed for offentligheden.
- 7 Dom af 16. juni 2005, Pupino (C-105/03, ECLI:EU:C:2005:386), af 19. september 2006, i-21 Germany og Arcor (C-392/04 og C-422/04, EU:C:2006:586), af 15. april 2008, Impact (C-268/06, ECLI:EU:C:2008:223), af 28. januar 2010, Kommissionen mod Irland (C-456/08, ECLI:EU:C:2010:46), af 30. juni 2011, Meilicke m.fl. (C-262/09, ECLI:EU:C:2011:438), af 18. oktober 2012, Pelati (C-603/10, ECLI:EU:C:2012:639), af 20. december 2017, Caterpillar Financial Services (C-500/16, EU:C:2017:996), af 15. marts 2018, North East Pylon Pressure Campaign og Sheehy (C-470/16, ECLI:EU:C:2018:185), af 10. oktober 2019, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola (C-674/17, ECLI:EU:C:2019:851), generaladvokat Kokotts forslag til afgørelse Namur-Est Environnement (C-

463/20, EU:C:2021:868), og dom af 24. februar 2022, Namur-Est Environnement (C-463/20, ECLI:EU:C:2022:121), af 6. juli 2023, Hellfire Massy Residents Association (C-166/22, ECLI:EU:C:2023:545), og af 15. juni 2023, Eco Advocacy (C-721/21, ECLI:EU:C:2023:477).

National ret

- 8 Ifølge Order 84, rule 21(1) til (2), i Rules of the Superior Courts (procesreglement for de højere retsinstanser (herefter »RSC«)) skal en begæring om bevilling til at anlægge sag til prøvelse af en administrativ afgørelse indgives inden for en frist på tre måneder fra datoen for den anfægtede afgørelse. I henhold til Order 84, rule 21(3), RSC kan fristen for at indgive en begæring om bevilling til domstolsprøvelse forlænges under visse omstændigheder.
- 9 I overensstemmelse med fast EU-retspraksis og national retspraksis, navnlig effektivitetsprincippet, kan beføjelsen i national ret til at forlænge den frist, der er fastsat i Order 84, rule 21(3) RSC, gøres til genstand for en overensstemmende fortolkning, således at den kan og skal udøves på en sådan måde, at det fastsættes, at den fulde frist (i den foreliggende sag tre måneder) løber fra den dato, hvor en ansøger får kendskab til eller burde have fået kendskab til den anfægtede afgørelse.
- 10 Der findes ingen specifikke love eller administrative bestemmelser i irsk ret, som præciserer, på hvilken måde artikel 11, stk. 2, finder anvendelse på afgørelser om fravigelser i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 92/43.
- 11 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at når et projekt kræver flere tilladelser, er hver enkelt tilladelse i henhold til national ret og med forbehold af ethvert krav om overensstemmende fortolkning en særskilt materiel afgørelse, som skal anfægtes separat inden for den lovbestemte frist fra datoen for hver afgørelse. En afgørelse om fravigelse er således en særskilt retlig afgørelse, således at fristen for domstolsprøvelse begynder at løbe på det tidspunkt, hvor denne afgørelse træffes, og ikke på tidspunktet for udstedelsen af den relaterede byggetilladelse.
- 12 Den forelæggende ret har heraf udledt, at fristerne for at anfægte tilladelsen til fravigelser med rimelighed kan forudses i henhold til de almindelige regler om domstolsprøvelse.
- 13 Anden relevant national lovgivning omfatter: i) Section 50 og 50A i Planning and Development Act 2000 (lov om fysisk planlægning og udvikling af 2000), som ændret, ii) Planning and Development Regulations 2001 to 2023 (SI 600 of 2001) (bekendtgørelse om fysisk planlægning og udvikling af 2001 til 2023), som ændret, iii) Regulation 51, 54 og 54A i European Communities (Birds and Natural Habitats) Regulations 2011 to 2021 (bekendtgørelse 51, 54 og 54A om gennemførelse af De Europæiske Fællesskabers habitatdirektiv og fugledirektiv af 2011 til 2021, iv) Section 4 i Planning and Development (Housing) and

Residential Tenancies Act 2016 (lov om fysisk planlægning og udvikling (boliger) og udlejning af boliger af 2016).

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 14 Med henblik på ansøgningen om byggetilladelse til et boligprojekt i grevskabet Wicklow i Irland indgav procesdeltageren Drumakilla Ltd den 17. januar 2020 en ansøgning til National Parks and Wildlife Service (NPWS) om en tilladelse til fravigelser for flagermus. Tilladelsen blev meddelt den 4. marts 2020 og efterfølgende ændret den 21. juli 2020. Det fremgår af tilladelsen, at den kun meddeles for at muliggøre de aktiviteter, der er specificeret i forbindelse med det foreslåede boligbyggeri.
- 15 Den forelæggende ret har draget to konklusioner vedrørende de faktiske omstændigheder for så vidt angår tilladelsen til fravigelser, nemlig i) det fremgår af tilladelsen, at der ikke findes nogen anden brugbar løsning, men det fremgår ikke af materialet, at der er overvejet andre løsninger med mindre indvirkning på strengt beskyttede arter eller muligheden for ikke at udstede tilladelsen, hvilket giver anledning til den slutning, at det er sandsynligt, at der ikke blev foretaget sådanne overvejelser, og ii) det fremgår af tilladelsen, at den er udstedt af hensyn til beskyttelsen af de pågældende arter. Hvis og i det omfang dette krav betyder, at det er selve fravigelsen og ikke afbødende foranstaltninger, der beskytter disse arter, er denne konklusion åbenbar urimelig eller endog absurd.
- 16 Ansøgningen om byggetilladelse blev indgivet til An Bord Pleanála (den irske planlægningsmyndighed, herefter »planlægningsmyndigheden«) den 21. oktober 2020. Ansøgningen var ledsaget af en screeningsrapport om miljøkonsekvensvurdering. Den ændrede tilladelse til fravigelser var vedlagt ansøgningsdokumenterne, således at denne dato var den første dato, hvor sagsøgerne kunne have fået kendskab til denne tilladelse.
- 17 Planlægningsmyndigheden afsluttede en screening for miljøkonsekvensvurdering og fandt, at screeningsrapporten fra bygherren på passende vis identificerede og beskrev det foreslåede byggeris direkte, indirekte, sekundære og kumulative miljøvirkninger. Planlægningsmyndigheden konkluderede, at det foreslåede byggeri ikke ville få væsentlig indvirkning på miljøet, og at en miljøkonsekvensvurderingsrapport for det foreslåede byggeri ikke var nødvendig.
- 18 Planlægningsmyndigheden meddelte byggetilladelse den 15. februar 2021.
- 19 Sagsøgerne anlagde sag ved den forelæggende ret til prøvelse af planlægningsmyndighedens afgørelse og tilladelsen til fravigelser den 25. marts 2021. Sagsøgerne anmodede ikke om forlængelse af fristen i henhold til Order 84, rule 21(3), RSC. Den 19. april 2021 gav den forelæggende ret bevilling til domstolsprøvelse og udsættelse af arbejdet.

- 20 Den 5. juli 2023 afviste den forelæggende ret anfægtelsen af byggetilladelsen. Anfægtelsen af tilladelsen til fravigelser, som er blevet påberåbt særskilt (dvs. at sagsøgerne ikke har påberåbt sig, at byggetilladelsen er ugyldig på grund af, at tilladelsen til fravigelser er ugyldig), er imidlertid stadig uafklaret.
- 21 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at for så vidt som sagsøgerne ikke har anfægtet tilladelsen til fravigelser inden for tre måneder fra den dato, hvor de fik kendskab til eller burde have fået kendskab til tilladelsen til fravigelser (og dermed inden for en frist, som retten ville have tilladt ved en overensstemmende fortolkning af beføjelsen til at forlænge fristen, hvis en sådan anmodning var blevet indgivet), er anfægtelsen af tilladelsen til fravigelser fremsat for sent og bør afvises, med forbehold af enhver EU-retlig regel, der tilsiger et andet resultat. Den forelæggende ret er tilbøjelig til at mene, at der ikke findes en sådan EU-retlig regel, men den er af den opfattelse, at situationen ikke er fri for enhver tvivl, og at det derfor er nødvendigt at forelægge spørgsmålet for Domstolen.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 22 For så vidt angår det første og det andet spørgsmål har sagsøgerne gjort gældende, at det fremgår af Domstolens dom i sagen *Namur-Est Environnement*, C-463/20, at under de særlige omstændigheder, der gjorde sig gældende i Belgien i denne sag, og som ligeledes finder anvendelse i Irland, skal undtagelsesafgørelsen anses for at være omfattet af proceduren for tilladelse, hvor tilladelsen til et projekt udgør slutpunktet for en beslutningsprocedure. De har gjort gældende, at afgørelsen om tilladelsen til fravigelser er en foreløbig afgørelse med henblik på at afgøre, om der skal foretages en miljøkonsekvensvurdering, og at den derfor først bliver endelig, når de procedurer, der er fastsat i direktiv 2011/92, er afsluttet, enten med en negativ afgørelse eller – hvis den kompetente myndighed fastslår, at det er nødvendigt at gennemføre en miljøkonsekvensvurdering for projektet – efter afslutningen af miljøkonsekvensvurderingen. Eftersom begrundelsen i *Namur-Est*-dommen følger af de proceduremæssige rettigheder, der er tillagt den berørte offentlighed i henhold til direktiv 2011/92 for så vidt angår projekter, der kræver en miljøkonsekvensvurdering, ville det desuden være i strid med dette direktiv, hvis den nationale lovgivning kræver, at sagsøgerne skal anfægte tilladelsen til fravigelser, allerede inden disse rettigheder er blevet fastslået, hvilket først sker ved afgørelsen af, om der skal foretages en miljøkonsekvensvurdering i henhold til artikel 4, stk. 5.
- 23 Hvad angår det tredje spørgsmål har sagsøgerne gjort gældende, at i henhold til artikel 11, stk. 5, i direktiv 2011/92 er det ikke tilstrækkeligt, at fristen begynder at løbe fra den dato, hvor offentligheden bliver bekendt med en foreløbig afgørelse, ifølge generelle regler, herunder common law-regler. Staten er forpligtet til konkret at afgøre, på hvilket tidspunkt der kan anlægges et søgsmål, og til at give praktiske oplysninger om adgang til klage og domstolsprøvelse, herunder en præcis angivelse af den frist, inden for hvilken der skal anlægges et søgsmål.

- 24 Hvad angår det fjerde og det femte spørgsmål har sagsøgerne med henvisning til Domstolens dom i sagen *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola*, C-674/17, gjort gældende, at i henhold til artikel 16, stk. 1, litra a), i direktiv 92/43 skal den kompetente myndighed a) undersøge brugbare løsninger og b) forklare, hvordan den har undersøgt dem. Denne bestemmelse giver ikke et passende retsgrundlag for indrømmelse af tilladelse til fravigelser i den foreliggende sag, eftersom de aktiviteter, for hvilke der ansøges om tilladelse, hverken vedrører beskyttelse af vilde dyr og planter eller bevaring af naturtyper. Denne bestemmelse har ikke til formål at fremme byggeprojektet, navnlig når der ikke er bevis for, at bygherren har overvejet løsninger, som ville have gjort det muligt at gennemføre et ændret projekt, som også undgik helt forbudte aktiviteter, der berører strengt beskyttede arter.
- 25 Med hensyn til det første og det andet spørgsmål har staten gjort gældende, at afgørelsen i *Namur Est*-dommen er uden betydning for spørgsmålet om, hvilken forældelsesfrist der finder anvendelse. Den har gjort gældende, at afgørelsen om at meddele en tilladelse til fravigelser i henhold til artikel 16 i direktiv 92/43 er en særskilt afgørelse, der træffes inden for rammerne af en tilladelsesprocedure, og som kan anfægtes som en særskilt afgørelse, der træffes inden for rammerne af denne procedure. Tilladelsen til fravigelser skal imidlertid ikke betragtes som om, at den er omfattet af byggetilladelsesproceduren i forbindelse med andre formål end de spørgsmål, der skal undersøges eller vurderes i henhold til direktiv 2011/92. For det første var fristen for anfægtelse af tilladelsen til fravigelser i den foreliggende sag tre måneder fra udstedelsen af tilladelsen eller subsidiært ved anvendelse af en overensstemmende fortolkning regnet fra den dato, hvor sagsøgerne faktisk blev eller burde være blevet bekendt med tilladelsen til fravigelser. Direktiv 2011/92, sammenholdt med principperne om adgang til klage og domstolsprøvelse i Århuskonventionens artikel 9, stk. 2, kræver ikke, at nationale tidsfrister skal fortolkes anderledes i dette tilfælde. For det andet er der under de særlige omstændigheder i den foreliggende sag, hvor sagsøgerne ikke har påberåbt sig, at tilladelsen er ugyldig som følge af, at tilladelsen til fravigelser er ugyldig, intet grundlag for at fortolke de nationale forældelsesfrister således, at der efter afslutningen af byggetilladelsesproceduren kan gøres indsigelse mod tilladelsen til fravigelser. For det tredje kunne sagsøgerne havde anfægtet den relevante kompetente myndigheds afgørelse om at meddele byggetilladelse med den begrundelse, at den ikke foretog en strengere vurdering af projektets indvirkning på beskyttede arter end på tidspunktet for tilladelsen til fravigelser, men det gjorde de ikke. For det fjerde fremgår det af Domstolens dom i sagen *Hellfire Massy Residents Association*, C-166/22, at direktiv 2011/92 ikke kræver, at fravigelsesproceduren i henhold til artikel 16 integreres i procedurerne for tilladelse til projekter, og der kan derfor ikke gælde nogen tilsvarende forpligtelse til at anvende en overensstemmende fortolkning på de nationale frister, således at det konkluderes, at fristen for at anfægte udstedelsen af en tilladelse til fravigelser skal løbe fra den endelige afgørelse i henhold til planlægningsloven. Dette ville være i strid med retssikkerhedsprincippet.

- 26 Statens forslag til besvarelse af det tredje spørgsmål er, at direktiv 2011/92, sammenholdt med princippet om vid adgang til klage og domstolsprøvelse i henhold til Århuskonventionens artikel 9, stk. 2, ikke har den virkning, der er angivet i det andet spørgsmål, når den pågældende medlemsstats lovgivning ikke endeligt i henhold til artikel 11, stk. 2, i direktiv 2011/92 har fastlagt, på hvilket stadium, der kan rejses indsigelse mod afgørelser, handlinger eller undladelser, og hvor det ikke endeligt er fastlagt i national retspraksis.
- 27 Staten har gjort gældende, at det fjerde og det femte spørgsmål er uden genstand, fordi sagen er forældet. Hvis spørgsmålene skal besvares, bør de besvares bekræftende.
- 28 Procesdeltageren har gjort gældende, at fristen på tre måneder til at anfægte afgørelsen om fravigelser ved domstolsprøvelse i henhold til Order 84 RSC løb fra datoen for afgørelsen. Der er ikke indgivet nogen ansøgning om fristforlængelse, og anfægtelsen af tilladelsen til fravigelser er derfor forældet.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 29 Den forelæggende ret har foreslået, at det første spørgsmål besvares benægtende. Den er ikke af den opfattelse, at dommen i Namur-Est fastslår, at en tilladelse til fravigelser eller en anden afgørelse om flere tilladelser skal behandles som en enkelt afgørelse til andre formål, såsom tidsfrister. At anse disse sekundære tilladelser for at være omfattet af den primære tilladelse til andre formål, skaber proceduremæssigt kaos og er i strid med retssikkerhedsprincippet.
- 30 Den forelæggende ret har foreslået, at det andet spørgsmål besvares benægtende, hvis det skal besvares. Den er af den opfattelse, at dommen i Namur-Est ikke bør udvides til at have den virkning, at de nationale forældelsesfrister, som henhører under den nationale procesautonomi, med forbehold af ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet, sættes ud af spil. At anlægge en sådan udvidende fortolkning af dommen i Namur-Est ville være i strid med retssikkerhedsprincippet. En sådan udvidelse er ikke nødvendig, fordi hver tilladelse, når et projekt kræver flere tilladelser, kan anfægtes som sådan inden for den forældelsesfrist, der gælder i national ret, som kan variere fra afgørelse til afgørelse med forbehold af ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet. For så vidt angår de specifikke delelementer, der er omhandlet i spørgsmålet: i) det forhold, at projektet er blevet underkastet en undersøgelse i hvert enkelt tilfælde som omhandlet i artikel 4, stk. 2, litra a), i direktiv 2011/92 er irrelevant, ii) det forhold, at afgørelsen i henhold til artikel 4, stk. 5, med henblik på den primære tilladelse blev truffet, efter at den sekundære tilladelse var udstedt, og samtidig med afgørelsen om den primære tilladelse, er også irrelevant, iii) hvis der i EU-retten generelt ikke gælder noget krav om udsættelse af fristen for at anfægte en sekundær tilladelse, indtil den primære tilladelse er meddelt, må dette gælde a fortiori, hvis proceduren til anfægtelse af gyldigheden af den sekundære tilladelse ikke indeholder nogen grund til anfægtelse af den relevante primære tilladelse

med henvisning til den påståede ugyldighed af den sekundære tilladelse, og iv) hvis ansøgeren undlader at anmode om forlængelse af fristen for anfægtelse af den sekundære tilladelse, hvilket i henhold til national ret er en betingelse for forsinket anfægtelse, opstår der ikke behov for en overensstemmende fortolkning.

- 31 Den forelæggende ret har foreslået, at det tredje spørgsmål besvares bekræftende, hvis det skal besvares. Den er af den opfattelse, at formålet med adgang til klage og domstolsprøvelse er opfyldt, hvis der er en forudsigelig tidsfrist. Den generelle frist i Order 84 RSC skaber tilstrækkelig forudsigelighed for ansøgere i almindelighed.
- 32 Den forelæggende ret har foreslået, at det fjerde spørgsmål besvares bekræftende, hvis det skal besvares. Den forelæggende ret er af den opfattelse, at kravene i direktiv 92/43 ville blive undermineret betydeligt, og at overvejelserne om andre løsninger vil være kunstige og ikke reelle, hvis der ikke tages stilling til andre løsninger, herunder konkret andre placeringer, hvis det er en mulighed, andre design, hvis det er en mulighed, eller et afslag på fravigelsen, på en meningsfuld måde.
- 33 Den forelæggende ret har foreslået, at det femte spørgsmål besvares bekræftende, hvis det skal besvares. Sprog og hensigt i artikel 16, stk. 1, i direktiv 92/43 støtter den fortolkning, at hensynet til beskyttelse af vilde dyr og planter og bevarelse af naturtyperne skal fremmes af selve afgørelsen om fravigelse. Indrømmelsen af tilladelsen til fravigelser af andre grunde og dernæst afbødning af denne afgørelse ved hjælp af beskyttelsesforanstaltninger er ikke i overensstemmelse med denne bestemmelse.
- 34 For så vidt angår relevansen af de forelagte spørgsmål skal sagsøgernes søgsmål afvises som anlagt for sent, såfremt det første eller det andet spørgsmål besvares benægtende, eller såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, men det andet spørgsmål stadig besvares benægtende på trods af, at der gælder en generel frist. Såfremt søgsmålet ikke er anlagt for sent, vil besvarelsen af det fjerde og det femte spørgsmål afgøre, om tilladelsen til fravigelser erklæres ugyldig.